

KLIMAATGROENSCAN EN KLIMAATGROENPLAN

Groen in bebouwde omgeving fungeert als airco voor hitte-eilanden: de structuur van onze gemeentes, met een hoog aandeel aan verharde oppervlaktes, een beperkte luchtcirculatie en een bijkomende toevoer aan warmte door gebouwen en wagens, leidt tot het fenomeen waarbij de bebouwde kom een zone wordt waar de temperatuur hoger ligt dan in het buitengebied. Bij de steeds frequenter wordende hittegolven leidt dit tot significante oversterfte, stijgend ziekteverzuim en andere nadelige effecten zoals bv. afnemende arbeidsproductiviteit en toenemende agressie. Bossen en bomen vormen een tegengewicht: in stadsrandbossen kan de temperatuur tot meer dan 10°C lager zijn in vergelijking met de bebouwde omgeving, en ook onder en nabij straatbomen kan de temperatuur meerdere graden lager liggen.

Projectinhoud en -verloop

Met dit project ondersteunen we gemeentes door het uitvoeren van een **klimaatgroenscan** om daaruit een **klimaatgroenplan** voor te stellen. Dit houdt het volgende in (zie Plan van Aanpak voor meer details):

- Inventarisatie en analyse van reeds aanwezig groen, bebouwing en andere beïnvloedende factoren in de bebouwde kom via desktopstudie. Indien relevant voor de gemeente wordt ook overstromingsgevoeligheid, luchtkwaliteit en erosierisico meegenomen in deze analyse. Deze analyse levert een **hitterisicokaart** op voor het grondgebied van de gemeente waarbij het huidige aanbod van relevant klimaatgroen staat aangeduid, alsook de bestaande risicozones voor hitte-eiland-effecten, overstroming, erosie, ...
- Samen met de gemeente selecteren we uit deze hitterisicokaart relevante **zones** waarvoor we aanbevelingen zullen formuleren. De keuze van deze zones kan gebaseerd zijn op de hitterisicokaart (opvallende opwarmende of afkoelende zones), maar het kan ook gaan om buurten waar in de nabije toekomst opportuniteiten zijn doordat er werken gepland staan, buurten waarop de gemeente wil focussen, zones die als typevoorbeeld kunnen dienen voor andere zones in de gemeente door een gelijkaardige ruimtelijke ordening, ...
- Op basis van die hitterisicokaart, maar ook aan de hand van gesprekken met lokale experts die input leveren (milieu- en/of groenambtenaar, jeugdambtenaar, hoofd van de technische dienst, beheerders van (semi-publiek) groen zoals scholen, zorginstellingen, bedrijfssector, ...) stellen we een **klimaatgroenplan** op van de gemeente, met focus op de hitte-eilandrisicozones. Dit klimaatgroenplan bevat voor elke geselecteerde zone aanbevelingen die kunnen helpen het hitte-eiland tegen te gaan. Uit de gesprekken met de lokale experts worden een aantal quick wins op vlak van vergroening gedetecteerd die op relatief korte termijn kunnen gerealiseerd worden. Andere voorstellen zullen meer voorbereiding en overleg vergen, maar bieden de ruimere visie waaruit een meerjarenplan ter 'klimaatvergroening' van de gemeente gerealiseerd kan worden. In die zin is dit

Klimaatgroenplan een verdere concretisering van het ev. Klimaatplan waarover de gemeente reeds beschikt.

- **Multifunctionele vergroening:** Bij het Klimaatgroenplan en het implementatietraject hanteren we ook een aantal basisprincipes die de multifunctionaliteit van bos, bomen en groenzones valoriseren. De focus ligt dus niet alleen op klimaat(adaptatie) maar ook kansen voor biodiversiteit (door bv. het gebruik van standplaatsgeschikt, inheems en autochtoon plantsoen) en zachte recreatie (door waar mogelijk te zorgen voor meer toegankelijk groen in de gemeente, bv. als kwaliteitsvolle speelplek voor de jeugd, maar ook door in te zetten op vergroening in de buurt van scholen, bedrijven, of voor *healing environments* rondom zorginstellingen) worden hierdoor maximaal benut.

Dit is het basisaanbod van BOS+. Het levert als eindproducten een kleurenkaart met het bestaande klimaatgroen en de klimaatadaptienoden, een Klimaatgroenplan en een gedetailleerd uitgeschreven Implementatietraject van dit klimaatgroenplan. Het kaartmateriaal wordt in kwaliteitsvolle pdf's beschikbaar gemaakt alsook in GIS-formats die in de gangbare GIS-software bewerkbaar is.

De verdere implementatie (zoektocht naar geschikte gronden, afspraken met bestaande eigenaars, aanplant en inrichting ervan, ...) valt buiten het financiële bestek van dit basisaanbod. De financiële inschattingen van dit traject hangen immers heel sterk af van de resultaten en ambities die uit bovenstaande klimaatgroenscan zijn voortgevloeid, alsook de lokale omstandigheden en keuzes. Maar eens dit klimaatgroenplan bestaat, kan het implementatietraject verder opgenomen worden op maat van de gemeente. BOS+ kan daarbij – in nauwe samenwerking met de gemeentediensten – instaan voor een breed gamma aan activiteiten:

- Zoektocht naar de nodige subsidies kan zoeken bij diverse hogere overheden
- zoektocht naar sponsors uit de privésector ter financiering van de diverse voorziene realisaties
- Procesbegeleiding bij het implementatietraject, waarbij voor de concrete realisaties overleg wordt georganiseerd met de diverse stakeholders zodat we tot ruim gedragen realisaties kunnen komen

- Ondersteuning bij de administratieve (vergunningen en subsidies), technische (inrichtingsplannen, aankoop plantsoen, effectieve aanplanting, ...) en communicatieve-evenementiële (publieke plantactie, perswerking, ...) aspecten van de realisaties.

Dit is een keuzepakket waaruit in samenspraak met de gemeente kan bekeken worden bij welke taken van het implementatietraject BOS+ een verdere rol zal spelen.

Plan van Aanpak

Desktopstudie

Analyse door middel van een Geografisch Informatie Systeem van de gemeente, inzake 'groene elementen' en 'elementen die de klimaathuishouding beïnvloeden' (verhardingen, erosierisico, overstromingsgevoeligheid, ...).

Groene elementen:

- Orthofoto's, middenschalig, zomeropname
- Groenkaart
- Hooggroenkaart
- Boswijzer
- Biologische waarderingskaart - versie 2
- Natuurwaardeverkenner
- ...

Bodembestemming – detectie verhardingen

- Gedetailleerde huidige kartering van het gebied (openstreetmap)
- Combinatie gewestplan, ruimteboekhouding voor het ruimtelijk structuurplan, RUPs, BPAs
- Kaart van het Ruimtebeslag
- Erosiegevoelige gebieden
- Overstromingsgevoelige gebieden
- ...

Terreinbezoek

De GIS-analyse wordt aangevuld met terreinbezoeken voor de verificatie van de bekomen resultaten in de meest recente toestand en eventuele bijkomende karteringen.

Opmaak van het klimaatgroenplan

Het klimaatgroenplan omvat een rapport waarin de besluiten uit de voorgaande analyses worden voorgesteld en toegelicht. Bovendien bevat dit rapport aanbevelingen omtrent de gewenste aanplanten die dienen te verwezenlijkt worden om een goede klimaathuishouding in de gemeente te bekomen. Deze aanplanten en het plan van aanpak hiervoor kunnen dan in een vervolgttraject verwezenlijkt worden.

Timing

De tijd die nodig is om de scan en het plan uit te werken is natuurlijk afhankelijk van de grootte van de gemeente. Hierin onderscheiden we drie categorieën:

Onderwerp	Aantal mandagen		
	<i>Categorie A</i>	<i>Categorie B</i>	<i>Categorie C</i>
Startvergadering (inclusief voorbereiding)	1	1	2
Verzamelen data	1	1	2
Uitvoeren desktopanalyse	2	3	4
Gesprekken met experts & Terreinbezoeken	3	5	6
Uitwerking rapport, inclusief klimaatgroenplan	3	5	6
TOTAAL	10	15	20

Categorieën gemeenten

- Categorie A: oppervlakte < 100 km²
- Categorie B: oppervlakte >100 km², niet Categorie C
- Categorie C: Antwerpen & Gent

De gemeente is zelf verantwoordelijk voor

- Een **contactpersoon** met expertise volgt het project op en geeft inhoudelijke feedback, aanwezigheid op start- en eindvergaderingen
- Gemeentelijke medewerkers met relevante **expertise** worden betrokken bij bilaterale overlegmomenten om knelpunten en opportuniteiten te helpen detecteren
- Verschaffen van benodigde **gegevens**, indien nodig

Richtprijs

Richtprijs

De kostprijs is eveneens afhankelijk van de grootte van de gemeente, waarin we drie categorieën hanteren:

- Categorie A – 6.000€ excl. BTW
- Categorie B – 9.000€ excl. BTW
- Categorie C – 12.000€ excl. BTW

Dit is all-in (personeel, transport, ev. werkingskost). In principe leveren we de eindproducten in digitale vorm aan, maar indien gewenst kunnen 5 papieren exemplaren aangemaakt worden binnen dit budget.

Contactpersonen

Voor meer informatie en/of een voorstel op maat, contacteer:

- Kristien Ooms, projectcoördinator BOS+:
kristien.ooms@bosplus.be en 0485/209.411
- Lauren Maes, projectmedewerker BOS+:
lauren.maes@bosplus.be en 09/264.90.50
- Bert De Somviele, directeur BOS+:
bert.desomviele@bosplus.be en 0474/274.094